

**«НАУКА ТА ОСВІТА
В УМОВАХ ВІЙНИ:
ГЛУХІВСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ
ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ
ОЛЕКСАНДРА
ДОВЖЕНКА»**

МАТЕРІАЛИ ЗВІТНОЇ НАУКОВО-
ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

• **23-24 ТРАВНЯ 2024 РОКУ**

РОЗДІЛ

ВИЩА ШКОЛА

УДК: 378

Н-34

*Затверджено вченою радою Глухівського національного педагогічного університету імені
Олександра Довженка (протокол № 13 від 29 травня 2024 року).*

Відповідальний редактор:

Луценко Г. В. – доктор педагогічних наук, професор, проректор з науково-педагогічної роботи.

Редагування матеріалів:

Холявко І. В. – кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри української мови, літератури та методики навчання.

М'ягкоступ Н.Є. – провідний фахівець відділу аспірантури, докторантури та наукової роботи.

Н - 34

Наука та освіта в умовах війни: Глухівський національний педагогічний університет імені Олександра Довженка» : матеріали звітної науково-практичної конференції викладачів, докторантів, аспірантів та молодих учених, здобувачів вищої та фахової передвищої освіти (розділ вища школа); (м. Глухів, 23-24 травня 2024 року), 2024. 271 с.

До збірника увійшли тези доповідей викладачів та докторантів Глухівського НПУ ім.О.Довженка та ВСП «Професійно-педагогічний фаховий коледж Глухівського НПУ ім.О. Довженка» за результатами науково-дослідної роботи. Матеріали будуть корисними для молодих дослідників, науковців, аспірантів, а також широкого кола читачів, які цікавляться актуальною науковою проблематикою.

Відповідальність за науковий рівень тез доповідей, обґрунтованість висновків, достовірність результатів, а також дотримання принципів академічної доброчесності несуть автори публікацій.

© Глухівський НПУ ім. О. Довженка, 2024

© Автори публікацій, 2024

НАУКА ТА ОСВІТА В УМОВАХ ВІЙНИ:
Глухівський НПУ ім. О.Довженка

ЗМІСТ

ГЛУХІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ОЛЕКСАНДРА ДОВЖЕНКА

АРТЮХ В'ячеслав Олексійович	13
ПАНТЕЛЕЙМОН КУЛШІ ПРО «ДУХ НАРОДУ	
АТОРІНА Вікторія Миколаївна	14
ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ЕСТЕТИЧНОГО ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ	
СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	
БАБАЧУК Юлія Михайлівна	15
ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБҐРУНТУВАННЯ ПРОЦЕСУ РОЗВИТКУ	
ФІЗИЧНИХ ЯКОСТЕЙ ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ ІГОР З ЕЛЕМЕНТАМИ	
СПОРТУ	
БАРСУКОВСЬКА Галина Петрівна	16
ПРИЧИНИ ТА ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕБІГУ ЗАЇКАННЯ В ДІТЕЙ	
ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	
БІЛЧЕНКО Павло Геннадійович	18
ПОГЛЯДИ ФРАНЦИСКА СКОРИНИ НА ШЛЯХИ МОРАЛЬНОГО	
ВДОСКОНАЛЕННЯ ОСОБИСТОСТІ	
БІРЮК Людмила Яківна	19
СТРУКТУРА ЕМОЦІЙНОГО ІНТЕЛЕКТУ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ	
БОНДАРЕНКО Микола Іванович	23
ЕНЕРГЕТИЧНА БЕЗПЕКА УКРАЇНИ ТА ЕНЕРГОЕФЕКТИВНІСТЬ У	
СУЧАСНИХ УМОВАХ	
БОРИСЕНКО Надія Анатоліївна	24
МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ НАВЧАННЯ СТАРШОКЛАСНИКІВ	
СТВОРЕННЯ ОДЯГУ В ЕТНОСТИЛІ	
БУРЧАК Ліана Володимирівна	26
НАУКОВИЙ ДИСКУРС ЩОДО ТРАКТУВАННЯ ПОНЯТТЯ	
«ІННОВАЦІЙНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ БІОЛОГІЇ»	
БУРЧАК Станіслав Олександрович	28
НАУКОВО-ДОСЛІДНИЦЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ У СИСТЕМІ РОЗВИТКУ	
ТВОРЧОСТІ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ	
БУТОВА Віра Олександрівна	30
КОМПЕТЕНТНІСНИЙ ПІДХІД ДО НАВЧАННЯ ІНШОМОВНОГО	
АУДІЮВАННЯ	
БУТЕНКО Галина Олександрівна	32
КОМПЕТЕНТНІСНИЙ ПІДХІД ДО НАВЧАННЯ ІНШОМОВНОГО	
АУДІЮВАННЯ	
ВАСЕНОК Тетяна Михайлівна	34
ЕТНОХУДОЖНІ ТРАДИЦІЇ СІВЕРЩИНИ ЯК МОТИВАЦІЙНИЙ	
ЧИННИК ТВОРЧОГО ЗРОСТАННЯ МАЙБУТНІХ ВИКЛАДАЧІВ	
ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ ЗАКЛАДІВ ШВЕЙНОГО ПРОФІЛЮ	
ВЕТРОВА Ольга Дмитрівна	36
ПРОФЕСІЙНО-ПЕДАГОГІЧНА СПРЯМОВАНІСТЬ ОСОБИСТОСТІ	
МАЙБУТНЬОГО МАЙСТРА ВИРОБНИЧОГО НАВЧАННЯ ЯК ОДИН З	
КЛЮЧОВИХ ПОКАЗНИКІВ ОСОБИСТІСНОЇ ЗРІЛОСТІ	

ВИШНИК Ольга Олександрівна	38
РЕАЛІЗАЦІЯ ДІЯЛЬНІСНОГО ПІДХОДУ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ	
ВОВК Богдан Іванович	40
СТАЛЕ СІЛЬСЬКЕ ГОСПОДАРСТВО: ВИКЛИКИ ТА ШЛЯХИ ВИРІШЕННЯ ЕКОЛОГІЧНИХ ПРОБЛЕМ	
ГОРДІЙ Ніна Миколаївна	42
ФОРМУВАННЯ МОВЛЕННЕВОЇ ГОТОВНОСТІ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ДО НАВЧАННЯ У ШКОЛІ	
ГРИЦЕНКО Андрій Петрович	44
ДОСЛІДЖЕННЯ ГЛУХІВСЬКОГО ЄВРЕЙСЬКОГО КЛАДОВИЩА В РАМКАХ СПІЛЬНОГО УКРАЇНСЬКО-ІЗРАЇЛЬСЬКОГО НАУКОВО-ДОСЛІДНОГО ПРОЄКТУ В 2023-2024 РОКАХ	
ГРИЦЕНКО Андрій Петрович	49
СВЯТКУВАННЯ 50-РІЧЧЯ ВІД ДНЯ СТВОРЕННЯ ГЛУХІВСЬКОГО УЧИТЕЛЬСЬКОГО ІНСТИТУТУ У 1924 РОЦІ	
ГРИЧАНИК Наталія Іванівна	52
ВИДИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ ІЗ МЕТОДИКИ НАВЧАННЯ ЗАРУБІЖНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	
ГРУДИНІН Борис Олександрович	54
МОДЕРНІЗАЦІЯ СИСТЕМИ НЕПЕРЕРВНОГО ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ В УМОВАХ СЬОГОДЕННЯ	
ДАНИЛЬЧЕНКО Ірина Григорівна	56
КУЛЬТУРА МОВЛЕННЯ МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ ЯК СКЛАДНИК ФОРМУВАННЯ ЇХ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ	
ДВОРЕЦЬКА Тетяна Володимирівна	58
ВИКОРИСТАННЯ РІЗНОМАНІТНИХ НАВЧАЛЬНИХ ПЛАТФОРМ ПІД ЧАС ДИСТАНЦІЙНОЇ ОСВІТИ	
ДМИТРЕНКО Аліна Павлівна	59
НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНЕ ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ЗАСОБАМИ КРАЄЗНАВСТВА	
ДЕЩЕНКО Олександр Миколайович	61
ФОРМУВАННЯ ТЕХНІЧНОГО МИСЛЕННЯ ПІД ЧАС ЛАБОРАТОРНОГО ПРАКТИКУМУ З ТЕХНІЧНИХ ДИСЦИПЛІН В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОЇ ОСВІТИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ТЕХНОЛОГІЙ	
ЄГОРОВА Ксенія Григорівна	63
НАДАННЯ ОСВІТНИХ ПОСЛУГ ДІТЯМ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ В УМОВАХ ІНКЛЮЗІЇ	
ЗАГОРОДНЯ Людмила Петрівна	65
ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ ДО ФОРМУВАННЯ ПРИРОДНИЧО-ЕКОЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ В ДОШКІЛЬНИКІВ УЛІТКУ	
ЗАЇКА Оксана Володимирівна	67
ДО ПИТАННЯ РОЗВИТКУ МЕДІАГРАМОТНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МАТЕМАТИКИ	
ЗАЙЦЕВА Наталія Григорівна	68

ЗАСТОСУВАННЯ ТЕОРІЇ МНОЖИННОГО ІНТЕЛЕКТУ У ФОРМУВАННІ АНГЛОМОВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ СТАРШОЇ ШКОЛИ	
ЗІНЧЕНКО Володимир Павлович	70
ПРОФОРІЄНТАЦІЙНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ПЕДАГОГА ЯК ЧИННИК ФОРМУВАННЯ ГНУЧКИХ НАВИЧОК УЧНІВ	
ЗЕНЧЕНКО Тетяна Федорівна	72
РЕСУРСИ ІНТЕГРОВАНОГО НАВЧАННЯ ПІД ЧАС РЕАЛІЗАЦІЇ МОВНО-ЛІТЕРАТУРНОЇ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ В ПОЧАТКОВИХ КЛАСАХ	
ІГНАТЕНКО Олександр Володимирович	73
ФОРМУВАННЯ ЦИФРОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОЇ ОСВІТИ	
ІЛЬІНА Ніна Михайлівна	75
ВПЛИВ ПСИХІЧНОЇ ТРАВМИ НА ОСОБИСТІТЬ ДИТИНИ	
КАБИШ Марина Юріївна	77
ЦІЛІ РОЗВИТКУ ПЕДАГОГІЧНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ ВИКЛАДАЧІВ ЗАГАЛЬНООСВІТНІХ ДИСЦИПЛІН ЗАКЛАДІВ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ	
КИРИЄНКО Олена Олександрівна	79
ПРАКТИКА ВИКОРИСТАННЯ ЛІКАРСЬКИХ РОСЛИН: ІСТОРИЧНИЙ АСПЕКТ	
КЛЕЙМЕНОВА Тетяна В'ячеславівна	82
СПЕЦИФІКА МОДЕЛЮВАННЯ ЖІНОЧИХ ОБРАЗІВ У ПРОЗІ О. КОБИЛЯНСЬКОЇ	
КОВАЛЕНКО Катерина Василівна	84
ДО ПРОБЛЕМИ ЗАСТОСУВАННЯ ГЕЙМІФІКАЦІЇ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ	
КОРЕНЕВА Інна Миколаївна	86
МЕТОДИКА НАВЧАННЯ БІОЛОГІЇ В ЕПОХУ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ТА ДИСТАНЦІЙНОЇ ОСВІТИ: АДАПТАЦІЯ ЗМІСТУ НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ	
КОРЯКІНА Ірина Вікторівна	87
ФОРМУВАННЯ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ГОТОВНОСТІ ДІТЕЙ ДО НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ В УМОВАХ СЬОГОДЕННЯ	
КУГАЙ Наталія Василівна	90
ДО ПИТАННЯ РОЗВИТКУ SOFT SKILLS ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ НАУКОВИХ ОСНОВ ШКІЛЬНОГО КУРСУ МАТЕМАТИКИ	
КУЗНЕЦОВА Галина Петрівна	91
ДЖЕРЕЛЬНА ОСНОВА ДОСЛІДЖЕННЯ ГЕНЕЗИ ФОНЕТИЧНОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ (НА ПРИКЛАДІ «КИЇВСЬКИХ ГЛАГОЛИЧНИХ ЛИСТКІВ»)	
КУЗЬМІНСЬКИЙ Анатолій Іванович	94
ВНЕСОК АКАДЕМІКА ЗЯЗЮНА І. А. У СТВОРЕННЯ ТЕОРІЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ ТА РЕАЛІЗАЦІЮ ЇЇ В ОСВІТНІЙ СИСТЕМІ УКРАЇНИ	
КУЗЮРА Геннадій Миколайович	95
ВИКОРИСТАННЯМ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА УРОКАХ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ	

КУЛІШ Інна Дмитрівна ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ ДО ЛОГІКО-МАТЕМАТИЧНОГО РОЗВИТКУ ДІТЕЙ	97
КУРОК Віра Панасівна ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ТЕХНОЛОГІЙ	100
КУРОК Олександр Іванович ГЛУХІВСЬКИЙ НПУ ім. О. ДОВЖЕНКА: ВІД ВЧИТЕЛЬСЬКОГО ІНСТИТУТУ ДО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ	103
КУХАРЧУК Ірина Олексіївна КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД В ОСВІТНІЙ ПАРАДИГМІ	106
КУХАРЧУК Роман Павлович МАТЕМАТИЧНЕ КОМП'ЮТЕРНЕ МОДЕЛЮВАННЯ ФІЗИЧНИХ ПРОЦЕСІВ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДЛЯ ЙОГО РЕАЛІЗАЦІЇ ЯК ВАЖЛИВИЙ КОМПОНЕНТ STEM-ОСВІТИ	108
КУШНЄРЬОВА Марина Олександрівна МІЖКУЛЬТУРНИЙ ПІДХІД ДО ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ І ЗАРУБІЖНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	110
ЛІСНЕВСЬКА Наталія Валентинівна ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ ВІДПОВІДНО ДО ІНТЕГРАЦІЇ ТА РЕФОРМУВАННЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ	111
ЛИТВИНОВ Андрій Сергійович РОЛЬ НАОЧНИХ ЗАСОБІВ НАВЧАННЯ НА УРОКАХ МАТЕМАТИКИ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ	114
ЛУЦЕНКО Григорій Васильович СТРАТЕГІЧНЕ УПРАВЛІННЯ УНІВЕРСИТЕТОМ: СВІТОВІ ТРЕНДИ	116
ЛУЦЕНКО Олена Іванівна ФОРМУВАННЯ ДОСЛІДНИЦЬКОГО КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ НА УРОКАХ «ПІЗНАЄМО ПРИРОДУ» В 5 КЛАСІ.	119
МАРЄЄВ Дмитро Анатолійович ДИНАМІЧНІ ПРОЦЕСИ В ГОВІРЦІ С. МРИН НОСІВСЬКОГО РАЙОНУ ЧЕРНІГІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ: КІНЕЦЬ ХІХ - ПОЧАТОК ХХІ СТ.	121
МАРЄЄВА Тетяна Вікторівна ЛОГОПЕДИЧНИЙ КАБІНЕТ У ЗАКЛАДІ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ ТА ВИМОГИ ДО НЬОГО	123
МАРИНЧЕНКО Євгеній Олегович СУЧАСНІ ТЕХНІКИ ВИЗНАЧЕННЯ СТАНУ АВТОМОБІЛЯ ТА ЙОГО ДВИГУНА	126
МАРИНЧЕНКО Інна Віталіївна МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ДИСТАНЦІЙНОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ	128
МАРЧЕНКО Станіслав Сергійович ФОРМУВАННЯ ГРАФІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ВЧИТЕЛЯ ТЕХНОЛОГІЙ ЗАСОБАМИ КОМП'ЮТЕРНОЇ ГРАФІКИ	131
МІЛЮТІНА Ольга Костянтинівна ІНТЕГРАЦІЯ КУЛЬТУРНИХ АСПЕКТІВ У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ	134

5. Сисоєва, С. О. (2001). Педагогічні технології у безперервній професійній освіті: монографія. Київ: ВПО, 502.

Курок Олександр Іванович,
доктор історичних наук, професор,
в. о. ректора Глухівського НПУ ім. О. Довженка

ГЛУХІВСЬКИЙ НПУ ІМ. О. ДОВЖЕНКА: ВІД ВЧИТЕЛЬСЬКОГО ІНСТИТУТУ ДО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

На порозі 150-річчя з дня заснування Глухівський національний педагогічний університет імені Олександра Довженка в складних реаліях сьогодення гідно виконує свою історичну місію: здійснює підготовку вчителів, вихователів-патріотів, науковців-наставників, які є авангардом української молоді, юною інтелектуальною елітою нашої держави, гарантами формування української ментальності, носіями вітчизняних і світових цінностей, конкурентоспроможних на ринку праці. Університет, здійснюючи свою діяльність на кордоні з рф, став форпостом українськості, незламності, патріотизму й консолідації.

Важливим джерелом визначення сучасної стратегії розвитку педагогічної освіти в Україні є аналіз історичного досвіду професійної підготовки вчителів, дослідження закономірностей і тенденцій розвитку цієї складової освітньої сфери в різні історичні епохи.

З 1874 року в Глухові відкрито перший учительський інститут. Із цього року починається історія Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка. Становленню і розвитку цього закладу освіти в різний час сприяли перший його директор О. Белявський, мовознавець І. Житецький, філологи Г. Линник і М. Тростніков, історик І. Андрієвський, педагог М. Григоревський, відомий природознавець К. Ягодовський, філософ і педагог Я. Колубовський та ін. Наукові праці відомих освітян і громадських діячів увійшли до золотого фонду вітчизняної педагогіки, містять цінні ідеї, чимало з них актуальні й на початку третього тисячоліття. Турботою про авторитет народного вчителя позначений «Історичний нарис розвитку елементарної школи в біографіях прославлених педагогів і учителів» О. Белявського. З-поміж 54 наукових праць, написаних М. Демковим, зокрема й під час роботи в Глухові, – два томи ґрунтовного тритомного видання «Історія російської педагогіки» [6]. Автор підручника «Навчання грамоти, письма і граматики» М. Тростніков одержав премію ім. К. Ушинського.

Змінювалися соціально-економічні умови, назви освітніх закладів, профіль підготовки фахівців. Не минуло це й наш університет: у 1874–1917 рр. та у 1937–1954 рр. це був учительський інститут; у 1921–1924 рр. – інститут народної освіти; у 1924–1925 рр. – педагогічні курси; у 1925–1930 рр. – педагогічний технікум; у 1930–1933 рр. – педагогічний комбінат з технікумом та інститутом соціального виховання; у 1917–1921 рр., 1933–1937 рр. та в 1954–2001 рр. – педагогічний інститут, з 2001 до 2008 рр. – педагогічний університет. Згідно з Указом Президента України від 1 жовтня 2009 р. № 792/2009 з огляду на загальнодержавне і міжнародне визнання результатів діяльності Глухівського державного педагогічного університету імені Олександра Довженка, його вагомий внесок у розвиток національної освіти і науки навчальний заклад набув статусу національного.

На рубежі XIX і XX ст. у системі підготовки студентів до педагогічних досліджень у Глухівському учительському інституті було виокремлено як обов'язковий елемент науково-дослідної роботи в навчально-виховному процесі. Так, директор інституту О. Белявський запровадив обов'язкові елементи, зокрема написання вихованцями рефератів із різних навчальних предметів, що на той час було педагогічною інновацією. Зазвичай, у перший і другий роки навчання студенти писали по п'ять рефератів із різних предметів, а впродовж третього року – три з методик навчання.

Майже 150 років тому в закладі освіти було запроваджено систему забезпечення педагогічної спрямованості навчально-виховного процесу підготовки майбутніх учителів, що розвинулась і функціонує донині [1].

З огляду на потребу ґрунтовної педагогічної та дослідницької підготовки студентів в інституті було створено педагогічний музей (нині його можна було б назвати науково-методичним центром), у якому було зібрано кращі зразки педагогічного досвіду, навчальні посібники, методичні розробки, засоби навчання.

Про бібліографічну роботу студентів інституту знали широкі кола педагогічної громадськості, оскільки реферати студентів та протоколи засідань педагогічних нарад друкували в часописі «Ежегодник Глуховского учительского института». Так, у 1911 р. було опубліковано 104 рецензії на навчальні та методичні посібники, у 1912 р. – 140 рецензій.

«За директора М. Григоревського утвердилася традиція, коли студенти 3 класу здійснювали аналіз наявної науково-методичної літератури в музеї та готували реферати. Ці роботи зачитувалися на відповідних педагогічних засіданнях, на яких головував директор або викладач відповідного предмета» [2].

«У дореволюційних підручниках з методики історії згадується два методи навчання: евристичний та акраоматичний. Евристичний метод ґрунтується на тому, що викладач та студенти шляхом дискусії доходять певних висновків» [2].

Розвитку Глухівського учительського інституту завадила Перша світова війна. Заклад проіснував фактично до 1917 р., а з 1920 р. трансформувався. Відзначимо, що тут поступово збільшується навантаження на всіх учасників освітнього процесу. У Статуті 1920 р. Глухівського педагогічного інституту зазначено загальні положення, структурні підрозділи закладу, обов'язкові та вибіркові предмети. Тривалість навчання вже не 3, а 4 роки, де останній курс – практика. До структурних підрозділів інституту належать: Педагогічна Рада (законодавчий орган), Президія (виконавчий орган), Правління (відповідальний за господарські справи), відділи (словесно-історичний, фізико-математичний, природничо-географічний) та дослідні школи (для проходження педагогічної практики). Кількість дисциплін набагато збільшилась. Наприклад, обов'язковими стали історія філософії, логіка, експериментальна психологія, етика, історія культури, історія соціалізму, політична економія тощо. Як бачимо, з релігійної сфери основну увагу студентства переключили на політичну [3]. 20 червня 1924 р. Колегія Головного комітету професійно-технічної та спеціально-наукової освіти НКО УСРР затвердила постанову про ліквідацію інституту в Глухові.

Вищий навчальний заклад тричі змінював свій статус: розпорядженням Кабінету Міністрів України від 16 липня 2008 р. № 958 Глухівському державному педагогічному університету присвоєно ім'я його видатного випускника, знаного письменника, кінорежисера Олександра Довженка; рішенням Державної акредитаційної комісії України від 2 липня 2009 р. (протокол № 79) навчальний заклад визнано акредитованим за IV рівнем; за загальнодержавне і міжнародне визнання результатів діяльності Глухівського державного педагогічного університету імені Олександра Довженка, вагомий внесок у розвиток національної освіти і науки Указом Президента України від 1 жовтня 2009 р. № 792/2009 йому було надано статус національного.

Діяльність Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка в умовах правового режиму воєнного стану була спрямована на реалізацію Мобілізаційного завдання з метою забезпечення життєдіяльності і функціонування університету, збереження життя і здоров'я здобувачів вищої освіти, науково-педагогічних, педагогічних працівників, інших співробітників, водночас була спрямована на розвиток загальнолюдських цінностей усіх учасників освітнього процесу, формування монолітного загальнодержавного колективу. Відновлення освітнього процесу в умовах війни університет здійснив першим із закладів вищої та фахової передвищої освіти Сумської області (з 14 березня 2022 р.), незважаючи на перебування окупаційних військ неподалік від міста. Викладачами та співробітниками університету було створене максимально можливе освітнє середовище для здобувачів освіти, які проживали в гуртожитку, забезпечено психологічну та соціальну підтримку, систематично здійснювалося нормативне врегулювання питань організації освітнього процесу, завершення процедур планових акредитацій, видачі дипломів тощо в умовах воєнного стану.

Колектив університету працював над виконанням Мобілізаційного завдання та основних напрямів реалізації Стратегії розвитку Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка на 2021–2025 роки, Концепції розвитку навчального закладу. З огляду на це вдосконалювалася матеріально-технічна база вишу, внутрішня система забезпечення якості освітнього процесу, практична підготовка здобувачів освіти, реалізовувалися програми кадрового забезпечення, формування контингенту студентів, працевлаштування випускників, здійснювалася науково-дослідницька діяльність, налагоджувалася ефективна освітньо-наукова та волонтерська діяльність. Науково-педагогічні працівники, створений Волонтерський осередок, Наукове товариство студентів, аспірантів, докторантів і молодих учених, профспілкові організації, студентське самоврядування, співробітники університету здійснювали виховну й просвітницьку роботу, спрямовану на формування високих моральних якостей, почуття патріотизму й громадянської свідомості, академічної доброчесності, відданості цінностям Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка, поваги до його традицій і надбань.

Місія університету – розвиток професійного потенціалу студентів, викладачів, співробітників, стейкхолдерів як провідників національних інтересів, носіїв загальнолюдських цінностей, формування в них спроможності успішно самореалізуватися у вітчизняному та європейському просторі, відкритому для освітнього, наукового, інноваційного, особистісного спілкування – у складних 2022–2024 рр. було дійсно реалізована колективом.

Основна мета діяльності університету – формування професіонала-патріота України, який, незважаючи на виклики часу, спроможний розв’язувати складні професійні завдання й практичні проблеми, нести відповідальність за вироблення й ухвалення рішень у непередбачуваних освітніх контекстах, проектувати культурне академічне середовище, успішно адаптуватися в ньому на засадах здобутих знань, сформованих умінь, навичок, творчих здібностей, інших професійних компетентностей, критично осмислювати теорії, підходи, принципи у сфері конкретної професійної діяльності та на межі галузей знань, вправно реалізовувати концептуальні знання, що ґрунтуються на сучасних наукових здобутках у сфері професійної освіти або галузі знань; здатного на засадах компетентнісного, когнітивного, особистісно зорієнтованого підходів виховувати соціально активне й національно свідоме молоде покоління.

Розбудова національної системи освіти в умовах розвитку й становлення держави, урахування кардинальних змін в усіх сферах суспільного життя, історичних викликів ХХІ століття вимагає від Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка критичного осмислення досягнутого, зосередження зусиль та ресурсів для вирішення основних завдань, розв’язання проблем, що надасть змогу колективі університету надалі забезпечувати нову якість педагогічної освіти, адекватну сьогоденню.

Список використаних джерел

1. Курок О. І. Становлення учительських інститутів: історія та сьогодення. *Вісник Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка*. 2020. № 43. С. 17–22.
2. Крижанівський В. М. Історія в системі навчальних дисциплін Глухівського учительського інституту (1874–1914 рр.). *Сіверщина в історії України*. 2017. № 10. С. 310–312.
3. Мошик І. В. Статут Глухівського педагогічного інституту 1920 р. *Сіверщина в історії України*. 2021. № 14. С. 263–268.
4. Курок О. І., Гриценко А. П. Організація фахової підготовки майбутніх педагогів у Глухівському учительському інституті в 1870-х роках. *Вісник Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка*. 2022. № 50 (3). С. 12–24.
5. Крижанівський В. М. Викладачі Глухівського інституту (1874–1924 рр.): біобібліографічний словник. Глухів; Кропивницький : ФОП Піскова М. А., 2017. 95 с.

